

Vliv náboženské založenosti na postoj k legalizaci eutanazie

Etický problém eutanázie

Většina lidí si přeje prožít důstojný a naplněný život, zakončený klidným odchodem ve spánku. Ne každému je však takový průběh dopřán. Někteří disponují silou čelit i vážným onemocněním a bojují, dokud existuje naděje na zlepšení. Jiní si uvědomují, že takovou odolnost nemají, a proto by uvítali legální a důstojnou možnost, jak se vyhnout zbytečnému utrpení. Tací by si možná přáli mít tu možnost využít právě *eutanázie*.

Eutanazie = pocházející z řeckých slov *eu* (dobrý) a *thanatos* (smrt), znamená doslova „dobrá smrt“. Zatímco původně označovala podporu umírajícímu zaměřenou na tišení bolesti, dnes je běžně chápána jako ukončení života na žádost pacienta. O tématu ukončení života se diskutuje neustále. Eutanazie však není pouze otázkou lékařskou, ale také filozofickou a hlavně etickou. Etický kodex české lékařské komory uvádí mimo jiné v **§ 2 Lékař a výkon povolání** doslova: „*Lékař u nevléčitelně nemocných a umírajících účinně tiší bolest, šetří lidskou důstojnost a mírní utrpení. Vůči neodvratitelné a bezprostředně očekávané smrti však nemá být cílem lékařova jednání prodlužovat život za každou cenu. Eutanazie a asistované suicidium nejsou přípustné.*“ Eutanazie je legální například v Nizozemsku, Belgii, Lucembursku, Španělsku, Kolumbii, Kanadě, na Novém Zélandu a v australských státech, kde je tento akt pečlivě regulován zákonem a vyžaduje splnění přísných podmínek. V některých zemích, jako je Švýcarsko nebo vybrané státy USA (např. Oregon, Kalifornie, Vermont), je legální alespoň *asistovaná sebevražda*, při níž pacient sám užije smrtící látku předepsanou lékařem. Naproti tomu většina států včetně České republiky eutanazii neumožňuje a považuje ji za nezákonnou. Diskuse o jejím legislativním zakotvení se však objevují čím dál častěji, a to zejména v kontextu lidské důstojnosti, autonomie a pokroku v paliativní péči.

Náboženské přesvědčení představuje významný faktor, který může ovlivňovat postoje k otázkám života a smrti, včetně eutanazie. Většina světových náboženství sdílí přesvědčení o posvátnosti lidského života, který je vnímán jako dar, s nímž by nemělo být nakládáno svévolně. Zejména křesťanství, islám či judaismus považuje ukončení lidského života za výhradně božské právo. Z toho důvodu často zastávají odmítavý postoj k jakékoli formě asistovaného umírání. Naopak osoby bez náboženského vyznání, nebo s méně striktní vírou, bývají k legalizaci eutanazie tolerantnější. Vzhledem k těmto rozdílům je otázka, zda a jak silně náboženská víra ovlivňuje postoj k eutanazii, předmětem řady výzkumů i společenských debat.

V **křesťanství**, především v katolické tradici, je eutanazie považována za morálně nepřijatelnou. Katolická církev klade důraz na důstojné umírání a paliativní péči jako humánní alternativu k asistovanému odchodu ze života. Podobně většina protestantských směrů eutanazii odmítá, byť některé denominace mohou mít mírnější pohled. **Judaismus** rovněž chápe život jako svatý dar od Boha. Aktivní ukončení života je podle židovského náboženského práva nepřípustné, i když existují diskuse ohledně pasivní eutanazie (tedy nepodávání léčby). **Islám** zakazuje eutanazii na základě víry, že jen Alláh má právo rozhodnout o smrti člověka. Utrpení je chápáno jako zkouška víry a důležitou hodnotou je péče o nemocné až do přirozeného konce života.

Výsledky regresní analýzy – Vliv víry na postoj k eutanazii

V této zprávě budeme analyzovat data získaná online dotazníkovým šetřením, jenž posloužilo ke zpracování diplomové práce na téma „Eutanázie – etický a právní problém“ (Bártlová, L. – *Eutanázie – etický a právní problém*, 2016.). Metodou zpracování dat byl zvolen Lineární regresní model v programu SPSS, který využíváme pro modelování (vysvětlení pozorovaných hodnot) spojitě výsledkové proměnné (výsledku,

závisle proměnné). Výsledek se snažíme vysvětlit prostřednictvím jednoho nebo více prediktorů (nezávisle proměnných, vysvětlujících proměnných).

Závisle proměnná:

- **Otázka č. 28:** „Pokud by bylo vyhlášeno referendum, hlasoval(a) byste pro legalizaci eutanázie v ČR?“

Dle číselné škály: 1 = určitě ne, 2 = spíše ne, 3 = nevím, 4 = spíše ano, 5 = určitě ano

Nezávisle proměnná

- **Otázka č. 7:** „Jste nábožensky věřící?“

Dle číselné škály: 1 = ano, 2 = ne, 3 = nechci uvést

Hypotéza

H1: Vyšší míra náboženské víry je spojena s negativnějším postojem k legalizaci eutanazie.

(Čím více se jedinec považuje za nábožensky založeného, tím spíše bude proti legalizaci eutanazie.)

H0 (nulová hypotéza): Mezi mírou náboženské víry a postojem k eutanazii neexistuje žádný statisticky významný vztah.

Tabulka 1

Model Summary

Model	R	R Square	Adjusted R Square	Std. Error of the Estimate	R Square Change	Change Statistics			Sig. F Change
						F Change	df1	df2	
1	,277 ^a	,076	,076	1,161	,076	161,009	1	1944	,000

a. Predictors: (Constant), 7) Jste nábožensky věřící?

Tabulka 2

Coefficients^a

Model		Unstandardized Coefficients		Standardized Coefficients	t	Sig.
		B	Std. Error	Beta		
1	(Constant)	3,365	,097		34,738	,000
	7) Jste nábožensky věřící?	-,634	,050	-,277	-12,689	,000

a. Dependent Variable: 28) Pokud by bylo vyhlášeno referendum, hlasoval(a) byste pro legalizaci eutanázie v ČR?

Model v tabulce č.1 ukazuje, že **náboženská víra má statisticky významný vliv** na postoj k eutanazii. I když je **vysvětlená variabilita nízká (7,6 %)**, výsledek je významný. Znamená to, že víra hraje **nějakou roli**, ale **není to jediný faktor** ovlivňující postoj. Dále můžeme říci, že:

- **Nábožensky věřící jedinci mají tendenci být výrazně méně naklonění legalizaci eutanazie** než nevěřící.
- Model říká, že pokud je člověk věřící, jeho **průměrné skóre souhlasu klesne o 0,634 bodu**.
- Tento vliv je **statisticky významný** a má **negativní směr** (víra → nižší souhlas).

Cílem regresní analýzy bylo ověřit, zda náboženská víra respondenta ovlivňuje jeho postoj k legalizaci eutanazie v České republice. Nezávislou proměnnou byla položka „Jste nábožensky věřící?“ a závislou proměnnou odpověď na otázku „Pokud by bylo vyhlášeno referendum, hlasoval(a) byste pro legalizaci eutanazie v ČR?“.

Výsledky lineární regrese ukázaly, že model byl statisticky významný:

F(1, 1944) = 161,009, $p < .001$, s koeficientem determinace **$R^2 = .076$** , což znamená, že víra vysvětluje přibližně **7,6 % variability** v postojích k legalizaci eutanazie. Koeficient regresního modelu pro náboženskou víru byl **$B = -0,634$** , **$t = -12,689$** , **$p < .001$** . Tento výsledek ukazuje, že **nábožensky věřící respondenti mají tendenci vyjadřovat nižší podporu legalizaci eutanazie** než ti, kteří se za věřící nepovažují.

Standardizovaný regresní koeficient **Beta = -0,277** naznačuje, že se jedná o **slabší až středně silný negativní vztah**.

Lineární regresní analýza potvrdila statisticky významný vztah mezi náboženskou vírou a postojem k legalizaci eutanazie v ČR ($B = -0,634$; $p < 0,001$). Výsledky ukazují, že nábožensky věřící respondenti vykazují nižší míru podpory legalizace eutanazie než ti, kteří se za věřící nepovažují. Model celkově vysvětlil 7,6 % variability v postojích respondentů.

Tabulka 3

Položka	Význam	Co to říká
R	Korelační koeficient	0,277 – mezi vírou a postojem k eutanazii je slabý pozitivní vztah.
R Square (R^2)	Koeficient determinace	0,076 – model vysvětluje 7,6 % variability postoje k eutanazii na základě náboženské víry.
Adjusted R Square	Upravené R^2 (bere v potaz počet prediktorů)	Také 0,076 – v tomto případě bez rozdílu, protože je jen jeden prediktor.
Std. Error of the Estimate	Standardní chyba odhadu	1,161 – čím menší, tím lepší přesnost modelu.
F Change	F-test pro významnost modelu	161,009 – testuje, jestli je model statisticky významný.
Sig. F Change	p-hodnota	.000 – výsledek je vysoce statisticky významný ($p < 0.001$).

Literatura

Bártlová, L. – Eutanázie – etický a právní problém (výsledky průzkumu), 2016.

DITTRICHOVÁ, Lenka. Eutanázie a náboženství. Online, Bakalářská práce, vedoucí PhDr. Mgr. Zdeněk Šigut, Ph.D. Brno: Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně, 2012. Dostupné

z: [HTTPS://DIGILIB.K.UTB.CZ/BITSTREAM/HANDLE/10563/20057/DITTRICHOV%E1_2012_BP.PDF?SEQUENCE=1](https://digilib.k.utb.cz/bitstream/handle/10563/20057/dittrichov%20E1_2012_bp.pdf?sequence=1).

Církev bratrská. Online. Církev bratrská. 2018. Dostupné z: [HTTPS://PORTAL.CB.CZ/CS/CLANKY/4973-EUTANAZIE-A-DOPROVAZENI-UMIRAJICICH](https://portal.cb.cz/cs/clanky/4973-eutanazie-a-doprovazeni-umirajicich).